

STADSARCHIEF

JAARVERSLAG 2013

Hof van Habsburg, Goswin de Stassartstraat 145, 2800 Mechelen

Website: <http://stadsarchiefmechelen.be>

Facebook: <https://www.facebook.com/stadsarchiefmechelen>

Openingsuren:

- Algemene Leeszaal (vanaf 15 april 2013): dinsdag en donderdag van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur
- Leeszaal Genealogie (stamboomonderzoek): woensdag van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 19.00 en zaterdag van 8.30 tot 12.00 uur

Beleid

Over besparingen en het behaalde label "Erkend cultureel archief"...

Begin van 2013 zag de budgettaire toestand van het Stadsarchief er weinig rooskleurig uit. Zoals vele andere lokale besturen zag ook de stad Mechelen zich verplicht om maatregelen te nemen die de stadskas uit de rode cijfers moesten halen. Vooral de personeelsuitgaven werden daarbij aangepakt. Voor de archiefdienst betekende dit dat het personeelsbestand verminderd werd met 1 voltijdse equivalent (VTE), wat neerkwam op twee halftijdse medewerkers. De betrokken collega's verlieten onze dienst, maar konden gelukkig elders binnen de stadsorganisatie aan de slag. Hun vertrek had vooral effect op de leeszaalwerking. Om de werkdruk beheersbaar te houden, werd het aantal openingsdagen noodgedwongen verminderd van vijf naar vier. Verder werden de overige taken zoveel mogelijk verdeeld over de overige medewerkers.

De rest van het jaar zou echter niet in mineur verlopen. Opsteker van formaat en een belangrijke mijlpaal was het behalen van het Vlaamse kwaliteitslabel voor culturele archiefinstellingen. Na het bezoek van een visitatiecommissie, die de werking van nabij kwam beoordelen, ontving de archiefdienst begin juli van minister van Cultuur Schauvliege het label "Erkend cultureel archief". Het Stadsarchief Mechelen was aldus het eerste overheidsarchief in de provincie Antwerpen dat deze erkenning verkreeg. In Vlaanderen wordt het in die categorie enkel voorafgegaan door de stadsarchieven van Ieper en Waregem, het Gentse OCMW-archief en het Provinciearchief West-Vlaanderen.

Via het toegekende label bevestigde de Vlaamse overheid de professionele en integrale werking van het Stadsarchief op verschillende domeinen: verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en publiekswerking. De Mechelse archivariissen en archiefmedewerkers streven daarbij naar kwaliteit en innovatie. Via diverse digitaliseringsprojecten werken ze aan een virtuele leeszaal voor het grote publiek. Voor historische beeldcollecties is bijvoorbeeld de website van de Regionale Beeldbank een vaste waarde geworden. Via een intense vrijwilligerswerking en door deelname aan initiatieven als de Erfgoeddag versterkt het Stadsarchief de banden met het Mechelse publiek.

Het behalen van dit label vormde het resultaat en de bekroning van jarenlang volgehouden inspanningen van medewerkers en vrijwilligers om de werking van de instelling op een hoger niveau te tillen. Het label garandeert een sterke positionering van Mechelen binnen het Vlaamse erfgoedveld. Eerder haalden ook de Stedelijke Musea en het Speelgoedmuseum een kwaliteitslabel "Erkend Museum" binnen. De ondersteuning vanwege de Erfgoedcel Mechelen, maar ook bepaalde aspecten van de publiekswerking zoals de vrijwilligerswerking, vormden eveneens belangrijke troeven bij het behalen van het label.

Daarnaast is het kwaliteitslabel een bevestiging van de grote culturele waarde van de bewaarde archieven en collecties. Daaronder bevinden zich erkende topstukken zoals het Koorboek van Margareta van Oostenrijk en een unieke verzameling middeleeuwse poëziefragmenten.

Dit kwaliteitslabel is geen eindpunt. Ook in de toekomst blijft het Stadsarchief streven naar een voortdurende verbetering van de werking. Hiervoor werd een beleidsnota opgesteld waarin de criteria van het kwaliteitslabel verankerd zijn. De doelstellingen van deze beleidsnota zullen de komende jaren gerealiseerd worden in samenwerking met verschillende partners binnen de archief- en erfgoedsector.

Publiekswerking

Website en Facebook

Tijdens het voorbije jaar brachten 20.081 mensen, waarvan 15.333 unieke bezoekers, een bezoek aan de website. Het aanbod van inventarissen en andere toegangen werd ook dit jaar uitgebreid:

- Twee inventarissen kwamen online:
 - VIAENE, D. 'Inventaris van de verzameling Jan Frans Muyldermans'. Mechelen, 2013.
 - DE PRETER, F. en MANNAERTS, K. 'Inventaris van het archief van de H. Petrus- en Pauluskerk te Mechelen tot en met 1960'. Mechelen, 1995.
- De Ware Vrienden van het Archief voerden de catalogi van de Mechelse- en Algemene Bibliotheek in Excel in. Deze catalogi werden op de website geplaatst.

Wekelijks verschenen er meerdere nieuwsberichten op de website over aanwinsten, restauraties, nieuwe online toegangen en bronnen, foto's uit de oude doos, feiten uit de Mechelse geschiedenis en aankondigingen van activiteiten in het Stadsarchief.

Het aantal fans van de Facebookpagina steeg in van 400 naar 631 (stand van zaken op 27 januari 2014).

Regionale Beeldbank

Midden juni plaatste het Stadsarchief ruim 900 nieuwe beelden online. Een greep uit het aanbod: de Dijlefeesten in de jaren 1970, album met weinig gekende foto's van de Mechelse vlietjes, prentbriefkaarten met tekeningen die Alfred Ost maakte langs de Dijle en zeshonderd foto's van de Mechelse binnenstad uit de verzameling van Frans Berlemont

Verder kon in de zomer 2013 ook de Cavalcade niet ontbreken. Rond het thema van de cavalcade en de Ommegang werd een driehonderdtal nieuwe beelden op de website getoond. Foto's, affiches en drukwerk betreffende alle edities vanaf 1738 tot 1963 kwamen aan bod. Opmerkelijk waren de kleurrijke ontwerpen van wagens en kostuums, uitgevoerd door de directeurs van de academie, zoals Willem Herreyns, Jan Vervloet en Willem Geets. In 1888

doken de oudste foto's op van een cavalcade. In 1913 verscheen er een gehele fotoreportage van de stoet in prentbriefkaarten.

In het najaar kon de Regionale Beeldbank Mechelen haar 10-jarig jubileum vieren. Het was de geschikte aanleiding voor de organisatie van een online foto-zoekwedstrijd. In elke aangesloten gemeente maakte één winnaar kans op een erfgoed-cadeaupakket met onder meer een vergroting van een foto naar keuze uit de beeldbank. Daarnaast werden verenigingen, handelszaken of bedrijven die in 2013 ook hun jubileum vierden, bij de feestelijkheden betrokken. Bij de Mechelse 'jarigen' namen op die manier de Oxfam-Wereldwinkel (40 j.), Duikclub Neptunus (50 j.) en Turnkring Moedig en Vrij (110 j.) deel aan de feestelijkheden. Een mooie selectie van foto's uit de verenigingsarchieven werd ingescand en opgenomen in de Beeldbank. De verenigingen en hun historiek werden op de website in de kijker gezet. Tenslotte namen alle jubilerende organisaties deel aan de feestelijke jubileumavond op 28 november in Lamot

Erfgoedvrijwilligerswerking

- In samenwerking met de Erfgoedcel Mechelen werden enkele maatregelen genomen om de werking met de vrijwilligers van de Erfgoedcel in het Stadsarchief te verbeteren:

- Oprichting van een halfjaarlijks overleg. Tijdens dit overleg komen de volgende zaken aan bod: stand van zaken van de lopende projecten met inbegrip van het bespreken van eventuele problemen en bijstellingen + voorstellen van nieuwe projecten en opmaak van een plan van aanpak voor deze nieuwe projecten. Dit overleg heeft de volgende doelstellingen:
 - Verhogen van de inspraak van vrijwillige medewerkers bij de aanpak van projecten.
 - De vrijwillige medewerkers de kans geven om te kiezen voor projecten waar hun kwaliteiten ten volle aan bod kunnen komen en die ze graag doen.
 - Betere planning van de aanpak van projecten uitgevoerd door vrijwillige medewerkers.
 - Band met vrijwillige medewerkers versterken.
 - Tijdig bijsturen in geval van problemen en opportuniteiten bij projecten.
- Bezoek aan het Felixarchief om hun vrijwilligerswerking te leren kennen en inspiratie op te doen.
- Er werden ook Excelbestanden gemaakt om de wekelijkse voortgang van de vrijwilligersprojecten gedetailleerd bij te houden.
- Expertisedeling betreffende het werken met vrijwilligers. Archivaris Dieter Viaene, die de vrijwilligerswerking binnen de archiefdienst coördineert, deelde de verworven kennis en ervaringen omtrent het werken met vrijwilligers op de jaarlijkse FAAD (Forum Afgestudeerden Archivistiek en hedendaags Documentbeheer)-studiedag op 16 maart 2013. De studiedag vond plaats aan de VUB onder het thema "Minder middelen, meer management". In zijn bijdrage "Nil desperare in archivo. De Ware Vrienden van het Stadsarchief Mechelen" besprak hij de mogelijkheden van het inzetten van vrijwilligers. In het Stadsarchief wordt immers al vele jaren nauw samengewerkt met de vrijwilligers van "De Ware Vrienden". De laatste tien jaar werden er met de hulp van deze vriendengroep heel wat mooie projecten gerealiseerd: digitalisering van de parochieregisters en de Burgerlijke Stand, een huizen- en personendatabank, de publicatiereeks "Genealogisch Repertorium van het Mechelse District", enz. De resultaten worden beschikbaar gesteld in de leeszaal en ten dele op hun

website: www.dewarevrienden.net . Door hun dagelijkse en onbaatzuchtige inzet versterken "De Ware Vrienden" de werking en de erfgoedgemeenschap van en rond het Mechelse Stadsarchief.

Medewerking aan tentoonstellingen

Het Stadsarchief leende archiefstukken uit aan de volgende tentoonstellingen:

- De "Rol van Mechelen", 14de eeuw (olim, hs. 241) aan de tentoonstelling "Liefde en Devotie. Het Gruuthusehandschrift" van 22 maart tot 23 juni 2013 in het Gruuthusemuseum te Brugge. Deze rol bevat de tekst van "De ghelassen sale", (' Het glazen paleis'), een minnerede in de vorm van sproke van 204 verzen, waarvan hier enkel vers 2 tot en met 114. De rol werd in het Stadsarchief aangetroffen door dr. J. Deschamps, die ook de tekst identificeerde. De tekst komt verder alleen voor in het handschrift Van Hulthem. De rol werd gevlakt en gemonteerd door restauratrice Lieve Watteeuw in 2012-2013 en in ontronde, gevlakte vorm tentoongesteld.
- Diverse stukken uit het archief van Prosper de Troyer (1880-1961) voor de tentoonstelling "Prosper De Troyer. Schilder in beweging." gehouden in Lamot van 6 juli tot 22 september 2013. De tentoonstelling legde de focus op de periode 1915-1935. De Troyer toonde zich toen als een pionier van de Belgische abstracte schilderkunst en een eigenzinnig Vlaams expressionist. Op korte tijd verwerkte hij invloeden van de avant-gardebewegingen uit Italië, Duitsland, Frankrijk en Nederland.
- Teksten, foto's en diverse stukken uit de verzameling Tony Van Ouysel voor de tentoonstelling "Leven in de brouwerij! Het personeelsleven in en rond de voormalige brouwerij Lamot". Deze tentoonstelling in Lamot, lopende van 6 oktober 2013 tot april 2014, vertelt het verhaal van de honderden mensen die dag in dag uit in de brouwerij aan de slag waren. Het project is een samenwerking tussen het Stadsarchief, de Erfgoedcel Mechelen en de Stedelijke Musea Mechelen.

Medewerking aan Erfgoeddag "Stop de tijd!"

Op vrijdag 19 april openden het Stadsarchief Mechelen en de Erfgoedcel Mechelen het Erfgoeddag-weekend met een quiz van formaat. Tijdens de stadsquiz 'De slimste Mechelaar' gingen we op zoek naar de grootste Mechelen-kenner ter wereld. Van voetbal tot volkskunde, van de Middeleeuwen tot nu: geen thema of tijdspanne bleef onaangeroerd. Iedereen was welkom om met een ploeg van vier personen te strijden in deze superprestige der stadsquizen. Niemand minder dan Roos Van Acker en stadsgids Rudi De Mets verzorgden de presentatie. Het werd een bijzonder gesmaakte avond met een mooie opkomst.

Tijdens Erfgoeddag zelf, op zondag 21 april werkte het Stadsarchief in Lamot mee aan volgende evenementen:

- Workshop "Gekiect en gescand": inscannen van oude foto's van de Hanswijkcavalcade en de ommeegang, WOI en feestend Mechelen voor de Regionale Beeldbank Mechelen.
- Workshop "Dop- en papierrestauratie" voor kinderen.

Multitouchscreens geschiedenis van Mechelen

Technopolis bouwde in 2013 een toeristisch onthaal uit in hun inkomhal. Voor dat onthaal werd onder meer surfacetafel met touchscreen over de geschiedenis van Mechelen gemaakt. Het Stadsarchief leverde hiervoor teksten en beeldmateriaal aan.

Bladwijzer

Het Stadsarchief kreeg in 2013 een nieuwe en fris visitekaartje, onder de vorm van leuke en praktische bladwijzers. Deze bladwijzers kwamen in de plaats van de verouderde folders. Je vindt er de contactgegevens van de archiefdienst op terug. Voor de realisatie ervan kon de dienst rekenen op de steun van de communicatieverantwoordelijken van het Departement Cultuur/UIT in Mechelen.

Deelname Open Bedrijvendag

Op zondag 6 oktober nam Lamot deel aan de jaarlijkse Open Bedrijvendag. Bezoeker kregen een exclusieve blik achter de schermen van het Congres- en Erfgoedcentrum. Het aanbod bestond uit rondleidingen, een expo over het Lamoterfgoed in de erfgoedmobiel, kookworkshops en extra editie van Matinée Lamot met een gevarieerd aanbod van boeiende lezingen, waaronder de lezing "Stadsarchief in bedrijf" door de hoofdarchivaris. In de gelegenheidsuitgave "Lamot Contact" kwam ook de werking van de archiefdienst en de vrijwilligergroepen en -activiteiten aan bod.

Ontsluiting

Nieuwe ontsluitingsmiddelen

ICA-AtoM – opstart archiefbeheersysteem

Eén van de aanbevelingspunten die de beoordelingscommissie van het Kwaliteitslabel deed was de aankoop van een archiefbeheersysteem. Dit is inderdaad een pijnpunt. De beschrijvingen van de collectie zijn verdeeld over verschillende toegangen. De meeste van die toegangen zijn digitaal (Excel, Word, PDF en Acces), enkele nog op papier. Verder zijn er nog de depotlijst, lijst van beschadigde documenten en lijst van ontbrekende documenten.

Het Stadsarchief liet zich adviseren door PACKED vzw en koos eind 2013 uiteindelijk voor het archiefbeheersysteem ICA-AtoM. Hiervoor is het in zee gegaan met de firma Inzake. Deze firma zorgde voor de installatie van het systeem en leverde ook de importtool Atomis.

Het is de bedoeling om op termijn de verschillende archieftoegangen, de depotlijst en de lijst van beschadigde en ontbrekende documenten in ICA-AtoM te integreren. Dit zal zorgen voor een snellere en efficiëntere doorzoekbaarheid van de collectie voor interne gebruikers en voor het publiek. Bovendien zal de archiefcollectie beter beheerd kunnen worden en gebeurt alles conform de ontsluitingsstandaarden binnen de sector.

Een goede voorbereiding van de import in een archiefbeheersysteem is noodzakelijk. Daarom werd een nota met afspraken rond beschrijvingen gemaakt en wordt op dit ogenblik werk gemaakt van een overzicht van alle archiefvormers. Op basis van de lijst van archiefvormers zal een nieuwe boomstructuur voor het archievenoverzicht gemaakt worden. Daarna zullen de beschrijvingen geleidelijk aan deze boomstructuur in ICA-AtoM gehangen worden.

We hopen binnen enkele jaren de volledige archiefcollectie in ICA-AtoM geïmporteerd te hebben. Voor dit werk kunnen we rekenen op de hulp van enkele vrijwilligers van De Ware Vrienden van het Archief.

Traject Digitale Integratie Erfgoedcollecties (DIEGO)

De Erfgoedcel Mechelen wenst in samenwerking met PACKED vzw een zoekmachine te ontwikkelen die data uit de collecties van verschillende erfgoedinstellingen ophaalt. Aan die zoekmachine zal ook een systeem voor beperkte collectieregistratie gekoppeld zijn.

Het gaat hierbij om de collecties van stedelijke erfgoedinstellingen (Stadsarchief, Erfgoedcel en Stedelijke Musea) en op den duur ook van andere erfgoedinstellingen binnen de stad en de regio. Het Stadsarchief werkte in 2013 mee aan dit traject. Onze doelstellingen zijn een betere doorzoekbaarheid en zichtbaarheid van de collecties en het linken van de eigen collectie aan de collecties van andere instellingen.

Ontsluitingsactiviteiten – algemeen

Databank Bouwvergunningen (1770-1961)

Door het afvloeien van één halftijdse archiefmedewerkster halveerde de personeelsinzet voor dit project. De overblijvende medewerkster werkte dapper voort en voerde dit jaar 2.185 vergunningen volledig in, wat het totaal op 40.560 records bracht (stand van zaken op 3 jan. 2014). Daarmee is 90 % van de in totaal 45.000 dossiers ingevoerd. Er werd vooral gewerkt aan de jaren 1882-1883 en 1922-1924. De medewerkster controleerde alle vergunningen, voegde verspreide dossierstukken samen en verpakte deze in zuurvrije mapjes.

De Mechelse deelname aan het Nederlandse-Vlaamse project MijnAdres.org, waarbij een 5-tal Vlaamse en Nederlandse stedelijke archiefdiensten de gedigitaliseerde bouwplannen van hun stad of regio via het internet beschikbaar stelden, werd stopgezet. Omwille van financiële beperkingen en een te beperkt publieksaanbod en –bereik, onder meer vanwege juridische restricties, werd besloten af te zien van verdere deelname.

*Lancering digitaal krantenarchief *Gazet van Antwerpen- Gazet van Mechelen**

Sinds 2008 is het Stadsarchief betrokken bij een ambitieus project voor de digitalisering van de kranten *Gazet van Antwerpen* en *Gazet van Mechelen*. Het gaat om een samenwerkingsproject van Concentra (vandaag Mediahuis) met een aantal Antwerpse en Mechelse instellingen: Stadsarchief en Erfgoedcel Mechelen, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Universiteitsbibliotheek Antwerpen en de Provincie Antwerpen. Deze partijen sloten in 2011 een formele samenwerkingsovereenkomst om beide kranten volledig te digitaliseren, doorzoekbaar te maken via OCR en via het internet beschikbaar te stellen. Omwille van juridische redenen was een volledige, publiek toegankelijke website niet haalbaar. GvA-abonnes hebben vrije toegang tot het archief en daarnaast is de site beschikbaar in de meeste bibliotheken en verschillende erfgoedinstellingen in de provincie Antwerpen. Als ICT-partner werd gekozen voor X-Cago, een Nederlands bedrijf gespecialiseerd in de digitalisering van historische kranten. Het Mechelse Stadsarchief maakt deel uit van de stuurgroep van het project en leverde de nodige kranten aan vanuit de eigen GvM-collecties. Op 30 december 2013 werd de website met het krantenarchief, <http://archieff.gva.be/index.do>, feestelijk gelanceerd in Antwerpen. In deze fase werden de kranten van 1891 tot en met 1920 en van 2004 tot 30 dagen geleden aangeboden. De komende jaren mogen de tussenliggende decennia verwacht worden.

Verzameling Muyltermans

De inventaris van de verzameling Muyltermans werd afgerond en aan het publiek ter beschikking gesteld: VIAENE, D. 'Inventaris van de verzameling Jan Frans Muyltermans'. Mechelen, 2013.

Familiearchief du Trieu de Terdonck

De bewaargeving familiearchief du Trieu de Terdonck werd aangevuld met verschillende nieuwe bewaargevingen door de familie. Er werden honderden nummers van dit familiearchief voorlopig geïnventariseerd. Zo verwerkten vrijwilliger Roger Gysbrechts en archivaris Dieter Viaene circa 800 overlijdensberichten.

Archief van de Koninklijke Lucasgilde

Van de inhoud van de dertien binnengebrachte dozen van het archief van de Koninklijke Lucasgilde werd een eerste toegang opgemaakt onder de vorm van een plaatsingslijst.

Ontsluitingsactiviteiten van Werkgroep De Ware Vrienden van het Archief

Onze trouwe vrijwilligers "De Ware Vrienden van het Archief" mochten in 2013 hun tienjarig jubileum vieren. Hiervoor werden ze op 4 oktober onder meer door het Stadsarchief en Mechelse schepen van Cultuur Frank Nobels in de bloemetjes gezet tijdens een feestelijk moment in de Kolommenzaal van het stadhuis.

Ook tijdens hun jubileumjaar werkten de Vrienden onverminderd verder. Een overzicht van de belangrijkste realisaties:

- Digitalisering registers Burgerlijke Stand Mechelen (ouder dan 100 jaar): het jaar 1912 werd geïndexeerd en toegevoegd aan de databank ScanSearch).
- Invoer van de catalogi van de Mechelse en Algemene Bibliotheek in Excel. Samen goed voor 34 041 beschrijvingen. Deze catalogi zijn raadpleegbaar op de website van het Stadsarchief.
- Door de toevoeging van de begrafenislijsten zijn de indexen van alle parochieregisters van de stad Mechelen digitaal doorzoekbaar op hun website (www.dewarevrienden.net).
- De indexen van de Bevolkingsregisters van 1796 werden op dezelfde website geplaatst. Deze hebben betrekking op 16.102 personen! Het belang van de volkstelling van 1796 is groot: het is een uitstekende verbinding tussen de parochieregisters van het ancien régime en de moderne Burgerlijke Stand.
- In 2013 verschenen volgende nieuwe publicaties in de reeks 'Het Genealogisch Repertorium van het Mechelse District':
 - 57. Notariaat Jan Harlinghen. Register 891 (1599-1606). Auteur: François Van der Jeught. Aantal bladzijden: 146.
 - 58. Notariaat Jan Harlinghen. Registers 889 (1605) en 890 (1605-1606). Auteur: François Van der Jeught. Aantal bladzijden: 240.
 - 62. Notariaat Peeter Verhulst. Registers 1768 (1654-1656), 1769 (1657-1658), 1770 (1659-1660) en losse akten 2719 (1661), 2720 (1661) en 2721 (1680). Auteur: Marvin Olbrechts. Aantal bladzijden: 272.
 - 63. Notariaat Thielens. Registers 1700 (1560-1753) en 1701 (1573-1578). Auteur: Paul Behets. Aantal bladzijden: 250.
- Personendatabank: momenteel zitten er gegevens van 42 098 personen verspreid over 6380 akten in de personendatabank op de website van De Ware Vrienden. Dit betekent een stijging

van 3098 personen ten opzicht van 2012, toen waren er gegevens over 39 000 personen verspreid over 6000 akten.

- Huizendatabank: momenteel zijn 31 698 lijnen in de huizendatabank. Dit betekent 1698 aanvullingen ten opzichte van 2012, toen waren er 30 000.

Ontsluitingsactiviteiten van Erfgoedvrijwilligers

De vrijwilligers van de Erfgoedcel werkten dit jaar mee aan de volgende ontsluitingsprojecten:

- Inventarisatie reeks Plakbrieven: 700 nummers of affiches beschreven.
- Inventarisatie Verzameling Van der Sande: 162 nummers beschreven. Archivaris Dieter Viaene zal in het voorjaar van 2014 de beschrijvingen verfijnen en de inventaris aan het grote publiek ter beschikking stellen.
- Inventarisatie van circa 800 overlijdensberichten uit het familiearchief du Trieu de Terdonck.
- Herinventarisatie van het Oud Archief deel 6: circa 70 nummers.
- Oplijsting van het originele beeldmateriaal uit de Verzameling Berlemont: de systematische registratie en beschrijving van alle afbeeldingen (foto's, prentbriefkaarten, prenten en drukwerk) in deze verzameling met het oog op opname in dezelfde Beeldbank werd verder gezet. Op dit ogenblik zijn er 174 van de 186 kaften verwerkt.

Stedelijke Erfgoedbibliotheek

Aanwinsten tijdschriften:

In 2013 werden de volgende nieuwe tijdschrifttitels toegevoegd:

- *De Schakel*: wordt vanaf december 2013 aangeboden, de voorafgaande nummers volgen later
- *META*, nieuwe uitgave van VVBAD: 2012 en volgende
- *RAM*, clubblad [van] regionale atletiekverenigingen Mechelen; 2000-2008
- *Mechelen atletiek contactblad*, tweemaandelijks tijdschrift; 1982-1983, enkele nummers
- *Racing revue*, clubblad Racing Mechelen Atletiek, tweemaandelijks: 1979-1994
- *Random ons*, twee keer per maand: vanaf 2013

Anet-catalogus – catalografie Mechelse Bibliotheek

Sedert 2012 is de erfgoedbibliotheek aangesloten bij Anet, het Antwerpse bibliotheeknetwerk van de universiteit, hogescholen, musea en diverse culturele en wetenschappelijke instellingen. Dit heeft als voornaamste troef dat de eigen catalogus opgenomen wordt in een overkoepelende netwerkcatalogus, wat onder meer naar efficiëntie en raadpleegbaarheid de nodige voordelen oplevert.

In datzelfde jaar werd een werkgroep van drie medewerkers samengesteld om de invoer van de Mechelse Bibliotheek te realiseren. Jammer genoeg zorgde de eerder genoemde besparingen in 2013 voor het vertrek van één medewerkster en een grondige herschikking van de takenpakketten. Dit leidde ertoe dat uiteindelijk slechts één medewerkster de catalografie kon verderzetten. Het invoerwerk in de Anetcatalogus van de titels uit de afdeling Mechelse Bibliotheek werd dan ook op een laag pitje gezet. Enkel de aanwinsten werden systematisch gecatalogiseerd. Waar mogelijk werden de reeds aanwezige werken eveneens ingevoerd, maar dit vorderde slechts langzaam. Om een actueel overzicht te behouden en een alternatieve digitale oplijsting tot stand te brengen maakten de vrijwilligers van de Ware Vrienden een beperkte cataloguslijst op van de afdelingen Mechelse Bibliotheek en Algemene Bibliotheek. Deze kan in de toekomst mogelijk gebruikt worden voor een zgn. 'droge import' van gegevens in de Anet-catalogus.

Aanwinsten via aankopen, bewaargevingen, schenkingen en overdrachten

Tot de meest in het oog springende aanwinsten behoren:

- Verzameling Van der Sande: Paul Van der Sande (†1976) richtte rond 1948 samen met de Nederlander Van Galen een vernisfabriek op in de buurt van de Dijk- en de Belgradostraat. De Nederlander stierf enkele jaren later en Paul bouwde het bedrijf alleen verder uit. Het werd dé speler voor de afwerking van meubels in België. In 1974 werd de fabriek aan Amerikanen verkocht. Paul Van der Sande verzamelde kunst en boeken in zijn vrije tijd. Hij had onder meer een grote erotische collectie. Die werd samen met andere boeken geveild bij Van Herck in Antwerpen. Enkele dozen met boeken en archief over Mechelen bleven over op zolder en deze werden geschonken door de dochter van Paul Van der Sande.

- Kunstschilder Willy Van Eeckhout (°1943) schonk een aantal affiches van tentoonstellingen van zijn hand.

- archief van Gaston Lamberts (1897-1952). Deze Mechelaar was tijdens de Eerste Wereldoorlog actief in het Belgisch ACM-korps van 1915-1918. Deze Belgische eenheid, uitgerust met de voor die tijd zeer moderne pantserwagens, werd ingezet in Rusland tegen de Duitsers en Oostenrijkers. Na omzwervingen via Siberië en de Verenigde Staten keerde het korps terug naar Europa. Het archief omvat een aantal documenten en twee fotoalbums.

Overdracht bestond uit Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn, 1960-2011. Naast administratieve documenten, foto's en programmaboekjes gaat het ook om specifieke dossiers zoals deze betreffende het voormalig beiaardmuseum en om verzamelingen zoals de Nalatenschap Gaston van den Bergh en de Nalatenschap Piet van den Broek.

Overdrachten vanuit de stadsadministratie waren dit jaar slechts zeer beperkt mogelijk wegens onvoldoende opslagcapaciteit in het hulpdepot Douaneplein. Enkele diensten droegen kleinere bestanden over:

- Afdeling Marketing & communicatie: reeks stadsaffiches en affiches Mechelse organisaties, 2012-2013
- Dienst Notulenbeheer: Notulen Schepencollege, 2005, 15 delen
- Dienst Preventie en Veiligheid: Dossiers schadebemiddeling, 1997-2008

Restauratie en conservering

- Restauratie-atelier Helmond restaureerde de volgende registers:

- Gemeente Walem, registers Burgerlijke Stand, geboorten, huwelijken en overlijdens, 1799-1802.
- Gemeente Walem, registers Burgerlijke Stand, geboorten, huwelijken en overlijdens, 1802-1822.
- Gemeente Walem, register Burgerlijke Stand, geboorten, huwelijken en overlijdens, 1825.
- Gemeente Leest, registers Burgerlijke Stand, overlijdens 1833-1842.
- Gemeente Leest, registers Burgerlijke Stand, huwelijken 1911-1920.
- Gemeente Leest, registers Burgerlijke Stand, geboorten 1911-1920.
- Stad Mechelen, Modern archief 5219: register op de bouwdossiers (augustus 1947-1949).
- Stad Mechelen, Modern archief 5222: register op de bouwdossiers (1955-januari 1958).

- Bart Hellemans (B-@rt) restaureerde het waardevolle register *Généalogies des Trieus et alliées* (uit het familiearchief du Trieu de Terdonck).

Conserveringsactiviteiten van de Erfgoedvrijwilligers:

- herverpakken van honderden nummers van documenten uit de ambachtsarchieven.
- het herverpakken van het Oud Archief (deel 8) (afgerond).
- nazicht en zuurvrij (her)inpakken van het archief van de voormalige Commissie van Openbare Onderstand (COO) van Mechelen. Dit rijke fonds omvatarchieven van caritatieve en geestelijke instellingen uit voornamelijk het Ancien Régime en de negentiende eeuw. In 2013 werden opnieuw honderden nummers (her)ingepakt. In de loop van 2014 wordt het werk afgerond. De (her)ingepakte nummers, qua omvang het equivalent van circa 120 strekkende meter, zijn met behulp van vrijwilligers van de Erfgoedcel naar meer aangepaste rekken elders in het depot verhuisd.
- Het maken en kleven van honderden zuurvrije etiketten op archiefdozen en verpakkingen van documenten.
- Controle van de niet-geklasseerde boeken uit de Erfgoedbibliotheek: honderden nummers.

Toezicht en advies inzake documentbeheer stadsadministratie

Begeleiding inzake documentbeheer

In nauwe samenwerking met de dienst Strategie en ontwikkeling zorgde de hoofdarchivaris voor twee infomomenten met betrekking tot het documentbeheer in de stadsadministratie. Deze druk bijgewoonde momenten gingen door op 25 juni en 26 september en hadden tot doel de opmaak van een overzichtelijke mappenstructuur per dienst of afdeling. Er werd info aangereikt om een degelijke document- of mappenstructuur op te zetten en om de naamgeving van mappen en documenten te standaardiseren. Tijdens het infomoment werd dieper ingegaan op de basisprincipes van een klassement, de ordening van de dienst- of O-schijf en op de basisprincipes voor naamgeving van mappen en documenten. Tevens werd een plan van aanpak, een draaiboek en enkele modelstructuren aangeboden waarmee de deinsten zelf aan de slag konden.

Advisering en ondersteuning externe erfgoedbewaarders

Advisering en begeleiding cel Malinwa Archief

Om de waardevolle getuigen uit het rijke verleden van voetbalclub KV Mechelen te bewaren en te valoriseren, richtte de Federatie Malinwa (de vereniging van supportersclubs van KVM) in het begin van 2013 een cel Archief op. Een groep enthousiaste vrijwilligers zet zich in om deze collectie van bestaande archief- en documentatiestukken zo goed mogelijk te bewaren en denkt na over manieren om ook het publiek te laten kennismaken met dit rijke stukje verleden. In samenwerking met de Erfgoedcel zorgde het Stadsarchief voor de nodige ondersteuning door plaatsbezoeken en allerlei vormen van informatie-uitwisseling.

Stage archivistiek en hedendaags documentbeheer :

Eind 2012 ging stagiair Rien Emmery aan het werk bij het Stadsarchief. In het kader van de postuniversitaire opleiding archivistiek (VUB-RUG-KUL) startte hij de inventarisatie van het archief van kunstenaar Prosper de Troyer volgens de recente wetenschappelijke standaarden. Hij zal daarbij ook een visie inzake de problematiek van kunstenaarsarchieven trachten te formuleren. In het academiejaar 2013-2014 zal hij daaraan verder werken.

Sociaal-maatschappelijke tewerkstelling en stages

Het Stadsarchief geeft al enkele jaren werk aan mensen in het kader van artikel 60/paragraaf 7 van de OCMW-wet. In dat kader kon in 2013 kon één persoon gedurende enkele maanden aan de slag.